

jelent meg. Abban igaza van, hogy a nemzeti önértzetre való nevelés ki-mondottan ebben sem szerepel, legfeljebb a sorok közé lehetne magya-rázni. Hibáztatja, hogy a történelmet a polgári fiú- és leányiskolákban a görögökkel és rómaiakkal kezdik. Foglalkozik ebből a szempontból a nép-műveléssel és a nemzeti hadsereggel. A polgári iskolákat kivéve a törté-nelemre fordított időt kevésnek találja. Ezekben a hiányokban látja a nem-zeti önértzet kellő mértékű kifejlődésének okait.

Bánki Endre a képzőművészetek iskolai szerepéről és fontosságáról ír.

Dr. Frank Antal a természettan tanításának nevelői értékéről igen körül-tekintő, modern és megszívlelendő értekezést nyújt.

Gyakorlati részében *Szalatsy Richárd* közli tanítási tervezetét. Címe: *Miért nem süllyed el a megrakott hajó? Tárgya Archimedes kísérlete. A feldolgozás módja tanulókkal való kísérleteztetés. A tervezetet felhasznál-hatjuk a polgári iskolában is.*

Ugyanez a szám közli a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium ügy- és fogalmazószemélyzeti új beosztását is. (mgy)

Die Arbeitsschule. (48. évfolyam, 6. szám). *A. Zacharias »Allatmegfi-gyelések és biológiai csoportmunka«* c. cikkében a megfigyelési feladatokról a következőket kívánja meg: 1. nagyobb idővesztés nélkül valósíthatóvá meg őket a tanulók; 2. álljanak a tanító állandó ellenőrzése alatt; 3. legye-nek pontosan körülírva; 4. ne húzódjanak el nagyon hosszú ideig; 5. cso-portok között felosztva oldandók meg, amivel tanításunk nagyon sokoldalú lesz és nagyobb anyagot is dolgozhatunk fel; 6. a tanulók megfigyelései vagy a tanterv anyagától függetlenül folyjanak, vagy részben abból adód-janak. Folytatólagos feladatokat csak az iskolában, illetőleg az iskolakert-ben végeztet. A főszólyt az alapos megfigyelésre fekteti és megkívánja, hogy a tanulók észleleteiket külön erre a célra szerkesztett ívekre jegyezzék fel. Iskolai megfigyeléseikhez akváriumokat, terráriumokat és megfigyelő-szekrényeket használ. Az utóbbiakat esetleg maguk a tanulók készítik el, ha az iskola kellő kézimunkafelszereléssel rendelkezik. — Az állatmegfi-gyelések a munkacsoportba osztott tanulókkal a következőképpen valósul-nak meg: A terráriumok, akváriumok és megfigyelőszekrények berendezé-sével, az állatok gondozásával, megfigyelésük lehetőségeivel felmerülő kér-déseket a tanító felírja a táblára, majd azok kellő csoportosításával és rendezésével megállapíttatja a felmerülő feladatokat és ezeket otthoni ta-nulmányozás céljából az egyes munkacsoportok között felosztja. Ehhez a munkához rendelkezésre bocsájtja a szükséges forrásmunkákat. Ezeket az előmunkákat követi az állatlakások berendezése, majd az állatok elhe-lyezése, a kísérletek és a megfigyelések. — Ügyelnünk kell arra, hogy a ta-nulók kitartással végezzék munkájukat. Csak kellő ellenőrzéssel lehet őket kitartó munkára szoktatni és csak így érvük el, hogy a munka sikerrel jár-jon és örömmel, lelkesedéssel töltse el a tanulókat. Éppen ezért elítéli a szabadban végzendő, huzamosabb időn át tartó megfigyeléseket, mert azok csak felületességre szoktatják a tanulókat.

Igen értékes és részletes tanulmányt közöl *Hans Denzer »A homokasz-tal a terepismeretben«* címmel. Mindenekelőtt fontosnak tartja, hogy a

homokasztalt kizárólag mintázásra használjuk és ne használjuk egyúttal homoktartó edénynek is. (Sandmodelliertisch, Sandkasten.) Utóbbi célnak megfelel egy közönséges faláda is. Természetesen célszerű, ha horganybádoggal béleljük ki. Ilyenformán mintázóasztalnak dobogót, régi táblát, sőt közönséges asztalt is használhatunk. A mintázóasztalra 1 cm magas keretet erősítünk. Az alsó fokon legcélszerűbb az 1.60 x 1.20 m-es méret; a felső fokon az 1.60 x 2 m-es méret legyen a felső határ, mert ennél szélesebb asztalon nem lehet kényelmesen dolgozni. Mintázásra legalkalmasabb a kevés agyagot tartalmazó finomszemcséjű homok. A mintázás ráépítéssel történik (ezért jobb a külön homokláda). A munkát az 1 cm vastag völgyfenék (Talsohle) felrakásával kezdjük meg. Ezen van a domborzat legmélyebb pontja. A helyek pontos meghatározása vagy a keretre erősített hálózattal történik, vagy — ami célszerűbb — egy balról jobbra centiméterekre beosztott rúddal, amelyet az alulról felfelé ugyancsak centiméterekre beosztott kereten mozgatunk. A domborzat pontjainak relatív magasságát a homokba dugható megfelelő hosszúságú pálcikákkal jelöljük ki. A felépítést vagy szintvonalak segítségével, vagy magassági pontok segítségével végezzük. Az utóbbi célszerűbb, különösen kisebb méreteknél. A magasságok torzítását nem szabad túlzásba vinni. (1:25000 méretnél elég 2.5-szeres torzítás.) Semmiesetre sem szabad a torzítást annyira fokozni, hogy a középhegység alpesi tájnak tűnjék fel. A nyers domborzat kiképzése után következik a terület elsímítése, a színek felrakása, a folyók vasutak, utak megjelölése. A méretnek megfelelő kis épületeket is helyezünk el. Az erdőt zuzmóval, vagy mohával ábrázoljuk. Egyes fákat szivacsból készítünk. — A továbbiakban a cikk a homokasztalnak az iskolában való felhasználásáról beszél. Az alsóbb fokon a valóságból a homokkal való plasztikus ábrázoláson át megyünk a térképre. A magasabb fokon a menet sorrendje fordított. Hogy milyen nagy nevelőértéke van annak, ha a térképről a homokasztalon megmintáztatjuk a tájat, azt nem lehet eléggé hangsúlyozni. A térképolvasás és a terepábrázolás párhuzamosan halad. A homokasztalnak nagy hasznát látjuk a terepjátékoknál és terepgyakorlatoknál is.

A folyóiratban megjelent további cikkek: »A kézimunkatanítás viszonya az iparhoz és a mindennapi élet követelményeihez«, »Munka-e a játék?«, »Fizikai megismerések kialakítása a népiskolában« (emelő, csiga, a levegő nyomása, súlya; tanulókísérletekről); egy cikk arról szól, hogyan lehet olcsón egy iskolai színpadot készíteni. Ezeken kívül több cikk foglalkozik a kézimunka köréből vett anyaggal. (km)

Pedagógiai szeminárium f. évi 7. számában dr. Pásztor József: *Az iskola a nemzeti összefogás eszköze, Koppány (Kutsera) István: Szociális kötelességeink a gyermek, az ifjúság iránt* címen értekeznek. Dr. Zuckermann Ferenc: *Az iskolaegészségügy kézikönyve* c. folytatólagos nagyobb tanulmányát fejezi be, mely az iskolai higiénáival kapcsolatban sok tanulságot és az orvos szerző nagy pedagógiai felkészültségét mutató metodikai elvet is felszínre hozott. A tanulmány elsősorban az igazgatóknak igen értékes tanulságokat nyújt. Sterioné Szilvay Kató: *Trianoni alap gondolatú*